

Presentation of a Model for Factors Affecting the Participation of Elites in the Process of Formulation of the Public Policymaking of the Islamic Republic of Iran

Danial Ramzanpour¹, *Mahdi Abdolhamid², Ali Rezaeian³

1-Ph.D. student in the field of decision making and public policymaking of the central Tehran Branch, Islamic Azad University.

2-Assistant Professor of Iran University of Science and Technology. (correspondent author) Email: mahdi_abdolhamid@IUST.ac.ir

3-Professor of Shahid Beheshti University and president/dean of management faculty of the central Tehran Branch, Islamic Azad University.

Received: 14/03/2019; Accepted: 12/11/2019

Extended Abstract

Abstract

By considering the subject of the promotion of rationality for public policymaking in the Islamic Republic of Iran, the present research has been conducted through the participation of elites in the formulation of public policymaking. Accordingly, the question of what is the pattern of factors influencing elite participation in the process of formulating public policies of the Islamic Republic of Iran has been the main issue of this study. The present research is a mixed method (qualitative-quantitative). At first and in the position of data gathering, researchers extracted 18 factors affecting the participation of elites in the process of formulation of the public policymaking of the Islamic Republic of Iran through library studies and, subsequently, content analysis of the previous studies. Then, and in the second step of the analysis, the researchers referred to 15 living experts in the Islamic Republic of Iran system by employing the DEMATEL method. Research findings indicate that the establishment of educational, researching, and technological networks among universities, researching institutes and administrative organization is the most influential factor and modifying national socio-political behavior has become the most dependent factor. The current research can *be regarded* as a basis of action on behalf of policymakers in order to attract the participation of elites in the public policymaking system.

Introduction:

The principal role of government in the new world is public policy-making. One of the most important stakeholders in the formulation of public policies are the elites. Wherever there is progress in the world, there is evidence of the intellectual cohesion of the instrumental elites and the intellectual elites. But the main issue is that there is a gap in the formulation of public policies in Iran between the status quo and the desirable one. One of the major weaknesses in the formulation of Iran's public policies seems to be the lack of elite involvement in the formulation of public policies. So the main question in this study is "What is the pattern of factors influencing participation of elites in formulating public policies of the Islamic Republic of Iran?"

Case study:

The formulation and implementation of programs, plans and public policies in Iran is not successful and unsatisfactory and critics believe there may be weaknesses in policy formulation. Therefore, the present research in the subject area considers the participation of the scientific elites in the process of formulating public policies. In addition, the identification of factors affecting the participation of scientific elites in the territory of the Islamic Republic of Iran has been done through a governance perspective, including NGOs, public and private actors.

Materials and methods:

The present research is a mixed method (qualitative-quantitative). In the first step, the data were extracted from library documents and studies. Then, through the analysis of the texts, the factors that influence the participation of the elites in the formulation of public policies were identified. Subsequently, public policy experts were consulted and their views were analyzed through the use of the DEMATEL method, and how the concepts were established and deployed, and the severity of the effects were determined. The statistical population in this research is policy-makers with Ph.D. or Ph.D. degree and related work experience. The sampling method was theoretical and 15 persons were selected.

Discussion and results:

Governments strive to solve community issues through public policies. Therefore, any mechanism that contributes to the utility and quality of policies is important. Therefore, the present study proposes an approach that attempts to lead the policy system to formulate scientific and practical policies. This approach emphasizes the involvement of elites in the process of formulating public policies. In this study, DEMATEL method was used to analyze 18 factors. Accordingly, the factors: the establishment of educational, researching, and technological networks among universities, researching institutes and administrative organization (C6), creating the legal context in line with encouraging elites to participate in policymaking and policy research centers (C7), strengthening the national culture of community participation (C8), the preference of the law over the relationship and the preference of national interest over factional interest in society is most influential (C11), Effective

communication with elites in the country (C16), Government support for decisions of policy making and policy research centers (C4) have the most impact.

Also, the factors: Modifying national socio-political behavior (C9), the preference of the law over the relationship and the preference of national interest over factional interest in society is most influential (C11), creating the legal context in line with encouraging elites to participate in policymaking and policy research centers (C7), are the most dependent.

Conclusion:

Based on the results, the Government of the Islamic Republic of Iran should strengthen the humanistic approach to establish a genuine and sustainable participation. In this approach, based on human capabilities, using the power of elites, the path of development is planned and implemented. If such a participation takes place, during a learning process, the country's elite scientific theories will grow along with government action.

Keywords: Islamic Republic of Iran, Public policies, Elites, Participation, DEMATEL.

ارائه الگوی عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در فرایند تدوین خط‌مشی‌های عمومی نظام جمهوری اسلامی ایران

دانیال رضانیور* - دکتر مهدی عبدالحمید** - دکتر علی رضائیان***

چکیده

پژوهش حاضر، با هدف ارتقاء عقلانیت خط‌مشی‌گذاری عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران از طریق مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی صورت گرفته است. بر این اساس، سؤال از چیستی الگوی عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در فرایند تدوین خط‌مشی‌های عمومی نظام جمهوری اسلامی ایران، مسأله اصلی این پژوهش بوده که از طریق کاربست پژوهش آمیخته به صورت کیفی-کمی بدان پاسخ داده شده است. در ابتدا و در مقام گردآوری داده، پژوهشگران از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پس از آن با تحلیل محتوای مطالعات پیشین، ۱۸ عامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در فرایند تدوین خط‌مشی‌های عمومی را استخراج کردند. پس از آن و در گام دوم تحلیل، پژوهشگران، از طریق استخدام روش دیمتل به ۱۵ خبره زیسته در نظام جمهوری اسلامی ایران مراجعه کرده که در نتیجه آن رابطه عوامل با یکدیگر و شدت اثر آنها بر هم مشخص گردید. یافته‌های پژوهش نشان از این دارد که ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور، تأثیرگذارترین عامل و اصلاح رفتار سیاسی-اجتماعی در سطح ملی، تأثیرپذیرترین عامل در بین عوامل احصا شده است. پژوهش حاضر می‌تواند مبنای عمل خط‌مشی‌گذاران جهت جلب مشارکت نخبگان در نظام خط‌مشی‌گذاری عمومی کشور قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: نظام جمهوری اسلامی ایران، خط‌مشی‌های عمومی، نخبگان، مشارکت، دیمتل

* دانشجوی دکتری مدیریت دولتی - تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری عمومی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی
 ** نویسنده مسئول - استادیار گروه مدیریت و فلسفه علم و فناوری/ دانشکده مهندسی پیشرفت/ دانشگاه علم و صنعت ایران. mahdi_abdolhamid@IUST.ac.ir
 *** استاد تمام دانشگاه شهیدبهشتی تهران و رئیس دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی.

۱- مقدمه

امروزه دانشمندان بر این باور هستند که رمز شکل‌گیری هر نوع سرمایه‌ای، در شکل‌گیری نوعی سرمایه کلیدی است که می‌توان آن را سرمایه‌داری خط‌مشی‌ای (سیاستی) دانست. کشورهای ثروتمند و توسعه‌یافته دارای معادن غنی خط‌مشی (سیاستی) هستند. علت توسعه‌یافتگی کشورها را باید در این سرمایه جستجو کرد و سایر سرمایه‌ها فرع این سرمایه کلیدی هستند. بنابراین هرچه ظرفیت خط‌مشی‌گذاری ملی کشوری بالاتر و غنی‌تر باشند، اطلاق عنوان کشور پیشرفته به آن بیشتر صادق است (Danaei-E-Fard et al., 2013: 11).

نقش اصلی دولت در جهان جدید، «خط‌مشی‌گذاری عمومی» است (Sharifzadeh & Madani, 2015: 10). اندرسون با نظر داشت نقش محوری مسائل عمومی بر آن است که خط‌مشی‌های عمومی مجموعه‌ای از اقدامات نسبتاً پایدار، ثابت و هدفمند دولت به منظور حل مسائل یا دغدغه‌های عمومی جامعه است (Anderson, 2011: 7).

مطالعه خط‌مشی، مطالعه دولت در عمل است، اما فرآیند خط‌مشی‌گذاری و حل مسئله عمومی صرفاً فعالیتی دولتی نیست. به همین جهت، راه‌های پی‌بردن به وجود مسئله ضمن آنکه کار آسانی نیست اما کار دولت به تنهایی نیست بلکه نیازمند مشارکت عمومی مردم، احزاب، گروه‌ها و نخبگان و ... می‌باشد (Daneshfard, 2010: 126).

یکی از مهم‌ترین ذیحقان هر کشوری برای مشارکت دادن در تدوین خط‌مشی‌های عمومی نخبگان هستند. در هر کجای دنیا نشانی از پیشرفت هست همان جا شواهدی از انسجام فکری نخبگان ابزاری و فکری هست. نخبگان ابزاری یعنی کسانی که صاحبان قدرت و ثروت و مدیریت جامعه‌اند و نخبگان فکری یعنی مهندسان، پزشکان، دانشگاهیان، محققان، کارشناسان، نویسندگان و کسانی که به نحوی کار فکری و تخصصی می‌کنند باید در جامعه یک نوع اجماع نظر داشته باشند و اگر بتوانند اجماع نظر درونی خود را به جامعه منتقل نمایند کار بسیار عظیمی کرده‌اند در غیر این صورت در لایه‌های دیگر جامعه انسجام به وجود نمی‌آید. بدون دستیابی به یک راهکار اطمینان‌بخش برای پیوند عملی میان دولت‌مردان، مردم و نیروهای فکری جامعه، نمی‌توان به توسعه پایدار دست یافت. در صورت مشارکت تمامی اقشار جامعه است که زمینه‌های لازم برای شکوفایی استعدادهای نهفته و بهره‌گیری از امکانات مادی، انسانی و فرهنگی جامعه فراهم می‌شود (Alavi, 2015: 74).

تجربه شایان توجه بسیاری از کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته و همچنین کشورهای آسیای جنوب شرقی حاکی از آن است که نخبگان کشور به ویژه نخبگان سیاسی حاکم با

ایفای نقش اساسی خود در فرآیند تصمیم‌گیری امور واداره کشور، تأثیری مهم در فرآیند توسعه ایفا می‌کنند. توسعه و پیشرفت، عمران و آبادانی کشور نتیجه عقلانیت، هماهنگی، ثبات و آرامش، برنامه‌ریزی و مدیریت کارگزاران و تصمیم‌گیرندگان به صورت دسته‌جمعی است. به عبارت دیگر توسعه و پیشرفت نیازمند مدیریت و هدایت بهترین افراد و نخبگان است و موثرترین افراد در این فرآیند نخبگان فکری و نخبگان سیاسی حاکم هستند (Torabi, 2010: 25).

اما مسئله اصلی این است که در تدوین خط‌مشی‌های عمومی در ایران بین وضع موجود و وضع مطلوب فاصله وجود دارد. زمانی که در یک جامعه مشکلی به مسئله تبدیل می‌شود، انجام تحقیقات به منظور کشف علل و واقعیت‌های اجتماعی مرتبط با آن الزامی می‌شود. به نظر می‌رسد یکی از اصلی‌ترین ضعف‌ها در تدوین خط‌مشی‌های عمومی ایران، عدم مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی باشد. چون خط‌مشی‌گذاران فعلی شایستگی لازم و توانایی درک درستی از مسائل عمومی را ندارند و خط‌مشی‌هایی را تدوین می‌کنند نه تنها مشکلات مردم و کشور را حل نمی‌کند بلکه بر مشکلات می‌افزایند. تدوین و اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و خط‌مشی‌های عمومی در ایران موفق و رضایت‌بخش نیست و منتقدان اعتقاد دارند ضعف‌های احتمالی در تدوین خط‌مشی‌ها وجود دارد (Danaei-E- Fard et al., 2009: 80).

سؤال اصلی در این پژوهش عبارت است از این که الگوی عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی نظام جمهوری اسلامی ایران چیست؟ پژوهش حاضر بر آن است تا با بررسی دانش نظری موجود در زمینه مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی و با بهره‌گیری از تجارب خبرگان، عوامل و مؤلفه‌های مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی که باید به آن توجه شود، مورد شناسایی قرار دهد.

۲- پیشینه نظری

۲-۱- تدوین خط‌مشی‌های عمومی

نقطه مشترک و تشابه مدیریت دولتی و نظریه سیاسی، توجه و علاقه‌مندی آن‌ها به حاکمیت اثربخش است. خط‌مشی‌گذاری عمومی - که می‌توان آن را در راستای تلاش دولت برای حاکمیت اثربخش دانست - از حوزه‌های مهم علوم سیاسی و مدیریت دولتی است. اهمیت «خط‌مشی‌گذاری عمومی» در مدیریت دولتی به اندازه اهمیت «تصمیم‌گیری» در مدیریت است، در سال‌های اخیر، اندیشمندان مدیریت دولتی، برای درک نقش سازمان‌های

دولتی در تبیین و بازنمایی ارزش‌های اجتماعی به حوزه خط‌مشی عمومی یا تحلیل خط‌مشی (به عنوان یک حوزه فرعی در مدیریت دولتی) روی آورده‌اند. متخصصان مطالعات خط‌مشی، که این مسیر را دنبال کرده‌اند، فرآیند خط‌مشی را به عنوان محور عملیات دولت می‌دانند. خط‌مشی‌ها به عنوان پیامدهای فعالیت دولت محسوب می‌شوند، لذا تدوین و اجرای خط‌مشی به عنوان محور فرآیند سیاسی تصور می‌شود. اگر کار دولت، تدوین خط‌مشی است، پس مطالعه صحیح دولت، مطالعه خط‌مشی عمومی است. لذا برای برخی از محققان، مطالعه خط‌مشی عمومی به عنوان بخشی از حوزه مدیریت دولتی (و شاید حتی جایگزین آن) و کانونی برای آموزش و عمل تبدیل شده است (Denhart, 2002: 193).

خط‌مشی‌های عمومی جلوه عینی فلسفه و دکترین حکومت‌ها در زمینه اداره جامعه‌اند (Shafritz, 2008: 283). هر حکومتی بر حسب فلسفه و آموزه سیاسی خود و در راستای اعمال حکمرانی به «خط‌مشی عمومی» متوسل می‌شود (Anderson, 1994: 2). به عبارت دیگر، دولت‌ها برای جاری کردن فلسفه و دکترین خود در تاروپود جامعه از خط‌مشی‌های عمومی استفاده می‌کنند و جامعه آرمانی خود را به مدد خط‌مشی‌های عمومی هستی می‌بخشند (Danaei-E-Fard et al., 2009: 80). مفهوم خط‌مشی را «مجموعه‌ای از اقدام‌ها یا بی‌اقدامی‌ها که یک یا چند بازیگر در برخورد با یک مسئله یا دغدغه در پیش می‌گیرند» تعریف می‌کنند که بیانگر ویژگی‌های ذیل است (Smith & Larimer, 2009: 3).

- تصادفی نیست، بلکه هدفمند و هدف‌گرا است؛
- توسط مقامات دولتی اتخاذ می‌شود و دارای الگویی از اقدامات است که در گذر زمان در پیش گرفته می‌شوند که ماحصل تقاضا است؛
- مجموعه‌ای از اقدامات جهت‌دار دولت در واکنش به فشار ناشی از برخی مسائل ادراک شده است؛
- می‌تواند مثبت (کنش هدفمند سنجیده) یا منفی (تصمیم هدفمند سنجیده برای بی‌اقدامی) باشد.

فرآیند تدوین یا شکل‌گیری خط‌مشی‌های عمومی، فرآیندی مبهم، پیچیده و برحسب مورد، متغیر است. این فرآیند ممکن است با توجه به ماهیت مسائل به وجود آمده و به اقتضای شرایط، چندین بار تکرار و تجدید شود. ولی باز هم به مرحله توصیه و پیشنهاد نرسد و تصمیم‌گیری در مورد خط‌مشی نهایی صورت نگیرد. علت آن شاید دست نیافتن به یک راه‌حل اثربخش باشد و یا این که شرایط مختلفی از جمله کمبود اطلاعات پیش بیاید یا این

که خطمشی مورد توافق واقع نشود و از حمایت گروه‌های ذینفع برخوردار نگردد (Daneshfard, 2010, 199).

یکی از روش‌های مفید در مرحله تدوین خطمشی‌های عمومی به کارگیری عقلانیت است، که با به کارگیری آن کیفیت خطمشی‌های عمومی بهبود پیدا کرده و رعایت نکردن آن عاملی برای بروز موانع مختلف در مرحله اجرا است (Danaei-E-Fard et al., 2009: 83). امروزه تدوین خطمشی‌های عمومی یک عمل حرفه‌ای است که مانند علوم دیگر، پای خود را از حوزه سنتی قدرت فراتر گذاشته و در حال پیوند زدن حوزه‌های سیاسی، اجتماعی و مدیریتی است که نیازمند مجموعه‌ای از فنون و برآمد تخصص‌ها است که مشارکت اقشار مختلف مردم و نخبگان لازم است (Daneshfard, 2010, 33). هدف از مشارکت عامه مردم و نخبگان در تدوین با کیفیت خطمشی‌های عمومی، درک بهتر از واقعیت‌ها و ابعاد گوناگون مسائل کشور از یک سو و ترویج اندیشه‌های حاصل شده در جامعه و فرهنگ‌سازی برای تسهیل در اجرای خطمشی‌های برخاسته از آن‌ها از سوی دیگر است که می‌تواند موجب گسترش مشارکت عمومی در تصمیم‌سازی شود و علاوه بر کمک به افزایش ضریب صحت تصمیم‌ها، افزایش سرمایه اجتماعی را نیز در پی داشته باشد (Firoozabadi et al., 2013: 59). بنابراین مشارکت اقشار عامه مردم جامعه و نخبگان علمی در فرایند تدوین خطمشی‌های عمومی اهمیت زیادی دارد، چون تشویق شهروندان و متخصصان در به اشتراک گذاشتن دانش و اطلاعات خود در فرایند تدوین خطمشی‌های عمومی باعث ایجاد اطلاعات مفید و پشتوانه‌ای برای بهبود بلندمدت در تدوین خطمشی‌های عمومی می‌شود.

۲-۲. مفهوم مشارکت

واژه «مشارکت»^۱ از جمله اصطلاحاتی است که همانند بسیاری از مفاهیم از پیچیدگی و ابهام خاصی برخوردار است (Khanmohammadi et al., 2014: 26). بحث درباره مشارکت نه فقط در ادبیات توسعه اهمیت زیادی دارد بلکه اساساً می‌توان آن را فرایندی تلقی کرد که ریشه در زندگی اجتماعی انسان دارد و ابعاد آن در طی زمان و برحسب الزامات دوره‌های مختلف تاریخ دگرگون و متکامل شده است. ایده مشارکت در معنای بسیط خود از مباحث مربوط به دموکراسی نشأت می‌گیرد که سابقه آن را برخی به نظام سیاسی یونان باستان می‌رسانند و به اعتبار منابع موجود از آن دوره سابقه این بحث را دست‌کم می‌توان در دوران قبل از میلاد مسیح و در آثار افلاطون و ارسطو پیگیری کرد. در دوران جدید هم

خصوصاً از عصر روشنگری به بعد طرح مباحث نو در این زمینه اهمیت روزافزونی یافته است تا جایی که جامعه مدنی به واسطه بسط و گسترش مشارکت‌های اجتماعی و نهادهای مدنی تعریف می‌شود (Alipour et al., 2009: 110).

مشارکت به عنوان مکانیزم مؤثر در برنامه‌ریزی‌های عمومی و کاهش ریسک در آینده تقویت اثر برنامه‌های ملی در آینده است و همچنین مشارکت به عنوان کاتالیزور تغییر اجتماعی است (Evans et al., 2019: 2). یکی از راه‌های گسترش مشارکت اجتماعی شهروندان استفاده از رسانه‌های اجتماعی است که می‌تواند مشارکت سیاسی را توسعه دهد. کاربرد رسانه‌های اجتماعی به سرعت در حال گسترش است (Boulianne, 2015: 526). همچنین استفاده از رسانه‌های اجتماعی می‌تواند شکل‌های مختلف مشارکت سیاسی شهروندان را توسعه دهد (Dimitrova et al., 2014: 105). یکی دیگر از راه‌های مشارکت شهروندان، مشارکت الکترونیکی است که با پیشرفت سریع تکنولوژی‌هایی مثل اینترنت و تلفن‌های هوشمند، مسیرهایی را برای مشارکت شهروندان در زمینه دیجیتال تحت تسلط مشارکت الکترونیکی فراهم نموده است (Hassan & Hamari, 2019: 307).

بنابراین مشارکت، فرایند تصمیم‌گیری و حل مشکل است و درباره افراد و گروه‌هایی به کار می‌رود که منافع، علایق، تخصص و دیدگاه‌های مختلف دارند و برای نفع رساندن به کسانی کار می‌کنند که تصمیم‌ها و اقدامات بعدی‌شان بر آنها تأثیرگذار خواهد بود (Sirisak, 2009: 406).

میزان مشارکت مردم در امور جامعه یکی از کلیدی‌ترین پایه‌های حکمرانی خوب به شمار می‌رود. مشارکت می‌تواند به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم (از طریق نهادهای قانونی) صورت گیرد. البته نمی‌توان انتظار داشت که در نظام تصمیم‌گیری یک کشور، تمامی نظرات موجود مدنظر قرار گیرد، بلکه مفهوم مشارکت در اینجا، اشاره به آزادی بیان و تنوع دیدگاه‌ها و سازماندهی یک جامعه مدنی دارد (Heshmatzadeh et al., 2017: 15). مشارکت به دو دسته کلی تقسیم می‌شود:

۱) **مشارکت اجتماعی:** مشارکت در این حوزه متضمن انواع فعالیت‌های فردی یا جمعی برای تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌ها و خط‌مشی‌های دستگاه‌های عمومی از سطوح پایین (شهرداری، نظام آموزشی و...) تا سطوح بالاتر (دستگاه‌های عالی قانون‌گذاری، اجرایی و قضایی) است. همکاری مردم در گروه‌ها، برنامه‌های اجتماعی، خاصه انجمن‌های داوطلبانه و سازمان‌های غیردولتی، دال بر مشارکت اجتماعی آنها است که در معنای وسیع،

دربگیرنده انواع کنش‌های فردی و گروهی به منظور دخالت در تعیین سرنوشت خود و جامعه و تأثیر نهادن بر فرآیندهای تصمیم‌گیری درباره امور عمومی است. (۲) مشارکت سیاسی: این مشارکت فعالیت داوطلبانه اعضای جامعه را در انتخاب رهبران و شرکت مستقیم و غیرمستقیم در خط‌مشی‌گذاری عمومی است. به عبارت دیگر مشارکت سیاسی فرآیندی که مجموعه افراد جامعه با شرکت در تصمیم‌گیری‌ها در اداره و سازماندهی جامعه سهیم می‌شوند و خط‌مشی‌های عمومی را تبیین و یا بر آن تأثیر می‌گذارند (Malaki, 2017: 102).

مشارکت هرچه بیشتر نخبگان و عامه مردم، علاوه بر کاهش خطا در فراگرد خط‌مشی‌گذاری حکومت، موجب می‌شود سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه جامعه ارتقاء یابد. محافل نخبگی اغلب شامل بخشی از نخبگان از جمله دانشمندان، مدیران باسابقه دولتی و خصوصی، هنرمندان و نظایر آن هستند که به بهانه‌های متعدد گرد هم می‌آیند و گاهی به انتشار نشریه، تشکیل حزب یا انجمن‌های تخصصی و نظایر آن مبادرت می‌کنند. هنگام مراوده، با مراکز نخبگی، از ظرفیت اثرگذاری این مراکز برای تدوین خط‌مشی‌های عمومی باید حداکثر استفاده شود. چرا که اغلب محافل نخبگی از ظرفیت اثرگذاری بالایی برخوردارند و این ارتباط نیز به گسترش دایره مشارکت در تصمیم‌سازی‌ها منجر می‌شود و ضامن بهبود در کیفیت تدوین خط‌مشی‌های عمومی است (Firoozabadi et al., 2013: 61).

۲-۳- مفهوم نخبه

نخبه فردی باهوش، مستعد، خلاق، کارآفرین به همراه نبوغ فکری است که با فعالیت ذهنی خود و ایجاد نوآوری به رشد و توسعه جامعه سرعت می‌بخشد. نخبگان می‌توانند امور را بهتر انجام داده و قدم‌های مؤثری در رفع مشکلات محیط، جامعه و کشور محل اقامت خود بردارند (Salehi-E-Amiri, 2009: 36).

نخبه کسی است که در هر یک از حوزه‌های کنش فکری انسانی بالاترین توانایی را داشته باشد و با توجه به فرایند حصول دستاوردهایش مورد انتخاب مخاطبان همان حوزه قرار بگیرد (Mosleh, 2006: 126).

«کولابینسکا» مفهوم نخبه را چنین تشریح می‌نماید: مفهومی که در اصطلاح نخبه اهمیت دارد مفهوم برتری است. این تنها مفهومی است که من برای این اصطلاح قائلم... من به معنایی گسترده کسی را در یک جامعه نخبه می‌دانم که به شکلی بارز دارای ویژگی‌هایی

همچون هوش، شخصیت، مهارت، صلاحیت و... باشد. از طرف دیگر من به کلی از هرگونه داوری درباره فضایل و فواید چنین طبقاتی پرهیز می‌کنم (Batamor, 2013: 3).
سریع‌القولم (۲۰۱۱) نخبگان را به دو گروه کلی تقسیم می‌کند:

۱- نخبگان فکری: نخبگان فکری، افرادی هستند که اندیشه، فکر، روش‌های بهینه، تئوری، آینده‌نگری و دوراندیشی تولید می‌کنند. اینان روش‌های عقلایی تحقق اهداف را مشخص می‌کنند و شامل مهندسان، پزشکان، دانشگاہیان و کارشناسان و کسانی که به نحوی کار فکری و تخصصی می‌کنند، می‌باشد.

۲- نخبگان ابزاری: نخبگان ابزاری افرادی هستند که صاحبان قدرت سیاسی و اقتصادی و ثروت و مدیریت جامعه‌اند.

البته نخبگان ابزاری می‌توانند در عرصه سیاست و یا نظام اقتصادی از توانایی‌های فکری نیز برخوردار باشد. در کشورهایی مانند مالزی، چین و کره جنوبی، نخبگان سیاسی، ائتلافی میان خود و نخبگان فکری به وجود آوردند که بستر توسعه را فراهم ساخت. این دو گروه با ظرافت‌های فراوان، برنامه‌ای مشترک را طراحی کردند و در فرآیند توسعه‌یافتگی سهیم شدند. در واقع نخبگان سیاسی، تشکل وسیعی به این گروه‌ها دادند و هدایت جامعه را با مشارکت آنان به صورت مجموعه‌ای بر عهده گرفتند، بنابراین تئوری نخبگان و حوزه نخبگی مرکز ثقل بحث توسعه‌یافتگی است (Sariolghalam, 2011: 54).

بسیاری از پژوهشگران با استناد به تجربیات موفقیت‌آمیز بعضی از کشورهای در حال توسعه اعتقاد دارند که تحقق توسعه در کشورهای جهان سوم به تلاش‌ها، فعالیت‌ها و خلاقیت‌های نخبگان بومی آن کشورها بستگی دارد. به عبارت دیگر، نخبگانی که بیشتر محصول و ساخته و پرداخته فرهنگ بومی خودشان هستند می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌تری در اشاعه فرهنگ توسعه و در هدایت فرآیند توسعه ایفا کنند. در نظام جمهوری اسلامی ایران که یک نظام سیاسی نسبتاً نوپا و کشوری در حال توسعه است، نخبگان سیاسی، نخبگان فکری، نظامیان و کارآفرینان از موقعیت برجسته‌ای برخوردار و در تحولات کشور و همچنین فرآیند توسعه و تصمیم‌گیری‌های مربوط به آن نقش کلیدی و بسزایی می‌توانند ایفا کنند (Torabi, 2010: 26).

از آن جایی که نظام خط‌مشی‌گذاری در هر کشور یکی از عوامل مؤثر در تحقق سیاست‌های کلان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی آن به شمار می‌رود، تدوین و اجرای خط‌مشی‌های مناسب به عنوان شالوده توسعه همه جانبه کشور عملاً گامی در جهت توسعه همه جانبه کشور است. اگر تدوین خط‌مشی‌های عمومی مورد نیاز کشور را رسالت

اصلی نظام خطمشی‌گذاری عمومی بدانیم توجه به کیفیت خطمشی‌های عمومی تدوین شده از بدیهیات نظام خطمشی‌گذاری است.

چرا که می‌توان بین توسعه کشور در تمام ابعاد و تدوین خطمشی‌های عمومی مناسب و با کیفیت ارتباط مستقیمی ایجاد نمود. لذا یکی از بهترین راه‌ها برای تدوین درست و با کیفیت خطمشی‌های عمومی که بتوانند مشکلات جامعه را حل نمایند مشارکت دادن نخبگان علمی در تدوین خطمشی‌های عمومی است. بنابراین نظام سیاسی کشور باید زمینه مشارکت نخبگان علمی را فراهم نماید تا کیفیت خطمشی‌های عمومی ارتقا و تضمین شود. بنابراین مشارکت نخبگان در تصمیم‌گیری و خطمشی‌گذاری عمومی برای توسعه جامعه بسیار مؤثر است. چون مهم‌ترین مرکز ثقل یک جامعه در توسعه‌یافتگی مشارکت نخبگان است (Sariolghalam, 2011:45-165). ضعف‌های اساسی و مهمی در فرایندهای قانون‌گذاری و تدوین خطمشی‌های عمومی در ایران وجود دارد، که این مهم ضرورت تحول در سبک حکمرانی و خطمشی‌گذاری عمومی کشور را نمایان می‌کند تحولی که فراتر از تغییر سطحی در رویه‌های انجام کاری یا بهینه‌سازی آن‌ها است.

در طول دهه‌های گذشته، مفاهیم مختلفی تلاش کرده‌اند تحول در نحوه حکمرانی را تصویر کنند و از مفهوم دولت الکترونیک گرفته تا مفهوم تازه‌تری نظیر دولت مشارکتی و یا جدیدترین و کامل‌ترین مفهوم از دولت تحت عنوان حاکمیت داده باز^۱ است (Zuiderwijk et al., 2014: 186).

در حکمرانی خوب مشارکت نخبگان و مردم نقش مؤثری در تدوین خطمشی‌های عمومی دارد. حکمرانی خوب مشتمل بر یک استراتژی اصلاحی وسیع برای تقویت نهادهای جامعه مدنی است و حکومت را بازتر، پاسخگوتر، حساب‌پس‌ده‌تر و دموکراتیک‌تر می‌سازد، و در این رویکرد بهترین راه برخورد با یک مسأله ویژه برای تدوین خطمشی‌های عمومی مشارکت نخبگان و مردم است این امر بستگی به شرایط دارد، یعنی بسته به شرایط، باید بهترین راه حکمرانی را جستجو کرد (Hughes, 2003: 77).

هرچه قدر دولت زمینه‌های مشارکت نخبگان و مردم را در فرایند تدوین خطمشی‌های عمومی فراهم نماید، ظرفیت خطمشی‌گذاری افزایش می‌یابد. کامینگ و نورگارد^۲ (۲۰۰۴) ظرفیت خطمشی‌گذاری عمومی را توانایی استفاده ممکن از تمامی منابع فکری و سازمانی

1-Open data government
2-Cummings & Norgaard

در تملک دولت تعریف کرده‌اند. دیوس^۱ (۲۰۰۰)، پییر و پینتر^۲ (۲۰۰۵) اعتقاد دارند ظرفیت خطمشی با توانایی تصمیم‌گیری بر پایه تلاش فکری و استقرار دانش حاصل از خبرگی و تجربه افزایش می‌یابد. یکی از بهترین راه‌های مشارکت نخبگان در فرایند خطمشی‌گذاری عمومی ایجاد کانون‌های تفکر می‌باشد که برنامه توسعه سازمان ملل کانون‌های تفکر را به عنوان پلی بین دانش و قدرت در دموکراسی‌های مدرن می‌داند (United Nation, 2003: 3).

بنر، رینیچ و وایت^۳ (۲۰۰۰) دو دام را در عصر اطلاعات مورد اشاره قرار می‌دهند آنان دام نخست را شکاف عملیات نام‌گذاری می‌کنند و در تبیین آن به این موضوع اشاره می‌کنند که بسیاری از خطمشی‌گذاران فاقد اطلاعات مورد نیاز و ابزارهای لازم برای واکنش به مشکلات هستند. دام دوم را شکاف مشارکت می‌نامند. شکاف مشارکت به این موضوع برمی‌گردد که چگونه اشخاص و سازمان‌های بخش خصوصی خودشان را از فرایند تصمیم‌گیری دور و مجزا می‌دانند.

بنا به یک مأخذ آماری در سال ۲۰۰۹، در ۱۶۹ کشور، ۶۳۰۰ کانون تفکر وجود دارد که در مقایسه با ده سال پیش ۵۶ درصد رشد داشته است. خاورمیانه و آفریقای شمالی به عنوان یک قاره با داشتن ۴ درصد و ۸ درصد از کانون‌های تفکر در جهان دارای کمترین میزان کانون‌های تفکر در جهان هستند. آمریکای شمالی و اروپا بنا به آمار سال ۲۰۰۹ با داشتن ۳۰ و ۲۸ درصد از کل کانون‌های تفکری جهان دارای بیشترین سهم در جهان هستند. آمریکا با داشتن ۱۸۱۵ کانون‌های تفکر در صدر کشورهای جهان قرار دارد (Gann, 2010: 5-6).

۳- پیشینه تجربی

با توجه به نو بودن موضوع این پژوهش و علی‌رغم جستجوی محققان در میان مقالات داخلی و خارجی (ر.ک. جدول ۱)، در مجموع تحقیقی که به طور مستقیم و همزمان به دو موضوع مشارکت نخبگان و تدوین خطمشی‌های عمومی پرداخته باشد، مشاهده نشد.

1-Davis

2-Pierre & Painter

3-Benner, Relincke & Witte

جدول ۱: پیشینه تجربی پژوهش

ردیف	عنوان پژوهش	مولفان و سال انجام پژوهش	خلاصه‌ای از یافته‌ها	قلمرو موضوعی	قلمرو مکانی	روش تحقیق
۱	فرهنگ سیاسی نخبگان حاکم و کارآمدی سازمان‌های غیردولتی جمهوری اسلامی ایران	خسروی و شهسواری فرد (۲۰۱۶)	نتایج منعکس‌کننده این امر بود که عدم تمایل نخبگان سیاسی به گسترش مشارکت و رقابت در سیاست که بیان‌گر نوعی فرهنگ سیاسی تابعیتی و غیرمشارکتی است. یکی از عوامل اصلی و جدی توسعه‌نیافتگی سیاسی و فقدان کارایی تشکلهای مدنی بوده است.	علل فرهنگی عدم مشارکت نخبگان	سازمان‌های غیردولتی جمهوری اسلامی ایران	توصیفی تحلیلی و از نظر هدف کاربردی
۲	بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی - سیاسی	زارع و روهنده (۲۰۱۵)	بین هر یک از متغیرهای رضایت‌مندی اجتماعی، رسانه جمعی، درآمد و جنسیت با مشارکت اجتماعی - سیاسی رابطه معنادار وجود دارد.	عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت	شهروندان شهرستان کرج	پیمایشی
۳	الگوی مشارکت شهروندی در مدیریت دولتی مبتنی بر تعالیم نهج‌البلاغه	خان محمدی و همکاران (۲۰۱۴)	نتایج تحقیق حاکی از آن است که الگوی مشارکت شهروندی ارزش‌های بنیادین و اساسی حکومت اسلامی و دارای الگویی تعاملی بر اساس قاعده اصلاح طرفینی جهت ادای حق و تکلیف متقابل با نهایت حسن تعامل و همکاری است.	مشارکت شهروندی	مدیریت دولتی ایران	نظریه‌پردازی داده بنیاد
۴	نقش نخبگان سیاسی در رشد و توسعه متوازن جوامع معاصر آسیایی	نوریان (۲۰۱۴)	نتایج نشان می‌دهد که نخبگان سیاسی تأثیرات مثبت و بعضاً منفی در روند رشد و توسعه متوازن جوامع مورد تحقیق داشته‌اند.	نخبگان سیاسی	جوامع معاصر آسیایی	توصیفی و تحلیلی
۵	راهبردهای جذب نخبگان در نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل گسترش عملکرد کیفیت	دوستار و همکاران (۲۰۱۳)	نتایج حاکی از آن است که از ۱۲ راهبرد بهبود استخراج شده «راهبرد استفاده از الگوهای موفق خارجی» در اولویت اول و راهبرد «وجود فضای مطلوب اجتماعی برای توجه به منزلت نخبگان در اولویت دوم قرار دارد.	جذب نخبگان	در نظام آموزشی جمهوری اسلامی ایران	پیمایشی و مقطعی است
۶	عوامل مؤثر بر جذب نخبگان کشور به بسیج	طوسی و مهری (۲۰۱۲)	نتایج نشان می‌دهد که عواملی چون مسائل اعتقادی و معنوی، انگیزه‌های درونی و انقلابی، منزلت اجتماعی، امتیازات قانونی، آسان بودن جذب و مراحل پذیرش، مشارکت در تصمیم‌سازی‌ها، برگزاری فعالیت‌های علمی - آموزشی و پژوهشی توسط بسیج در جذب نخبگان پزشک مؤثر است.	جذب نخبگان پزشک	کشور ایران	روش اسنادی و کتابخانه‌ای
۷	مشارکت عمومی در فرایند تصمیم‌گیری سیاست‌های	پی‌سبولا ^۱ (۲۰۱۶)	نتایج نشان می‌دهد مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری بیشتر در گفتمان‌های علمی و توسعه سیاسی دولتی مطرح می‌شود میزان مشارکت بستگی به دولت دارد که قادر به	مشارکت عمومی در تصمیم‌گیری	آفریقای جنوبی	توصیفی و تحلیلی

			ایجاد ساختارهایی باشد تا مردم بتوانند در امور مربوط به نگرانی‌های سیاسی و توسعه مشارکت نمایند.		آفریقای جنوبی: انتخاب‌های مردمی و نخبگان	
پیمایشی	دانشگاه‌های روسیه	بازتولید نخبگان	فراهم نمودن شرایط مناسب در دانشگاه برای موفقیت بازتولید نخبگان فکری یک ضرورت است.	جراسی موا و موکی‌چف ^۱ (۲۰۱۵)	دانشگاه به عنوان یک مرکز تمرکز علم و بازتولید نخبگان فکری	۸
توصیفی و تحلیلی	دهلی	پیشرفت برنامه‌های مشارکت نخبگان	یک ارتباط معنادار بین شکل دولت و مشارکت سیاسی نخبگان وجود دارد.	قرتیر ^۲ (۲۰۱۱)	پیشرفت دولت و مشارکت در پیشرفت برنامه‌های حکومتی نخبگان در دهلی	۹

اغلب تحقیقات محدود صورت گرفته، توصیفی هستند و قلمرو آن‌ها در سطح سازمان، تعریف شده است. پژوهش حاضر در قلمرو موضوع، مشارکت نخبگان علمی در فرایند تدوین خط‌مشی‌های عمومی را مد نظر دارد. همچنین تشخیص عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان علمی، در قلمرو مکانی نظام جمهوری اسلامی ایران و نه فقط دولت یا سازمان‌های دولتی بلکه با نگاه حکمرانی، اعم از بازیگران دولتی، خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد^۳ صورت گرفته است. علاوه بر این، از منظر روش‌شناسی، در قالب روش شناختی آمیخته، از روش تحلیل محتوا و روش دیمتل^۴ استفاده شده است؛ لذا بر مبنای مطالب فوق الذکر، طرح پژوهش دارای نوآوری است.

۴- روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر، پژوهشی آمیخته کیفی- کمی است. در مرحله نخست داده‌های مورد نیاز از خلال بررسی اسناد و مطالعات کتابخانه‌ای استخراج شد. سپس از طریق تحلیل متون، عوامل و شاخص‌هایی که بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی باید به آن توجه شود شناسایی شدند. در مرحله بعد در قالب روش دیمتل به خبرگان حوزه خط‌مشی‌گذاری عمومی مراجعه گردیده و نظرات آنان در جهت سامان‌دهی، نحوه چیدمان و استقرار مفاهیم و تعیین شدت اثر بین آن‌ها جمع‌آوری گردید. جامعه آماری در این پژوهش از صاحب‌نظران حوزه خط‌مشی‌گذاری است که دارای سطح تحصیلات دکتری یا

1-Gerasimova & Mokichev

2-Ghertner

3- Non-governmental organization (NGO)

4-Decision Making Trial and Evaluation (DEMATEL)

دانشجوی دکتری و تجربه کاری مرتبط بوده‌اند. نمونه‌گیری به صورت نظری و به تعداد ۱۵ نفر انتخاب گردید.

۴-۱- تکنیک دیمتل

تکنیک دیمتل توسط فونتلا^۱ و گابوس^۲ و در سال ۱۹۷۱ ارائه شد. تکنیک دیمتل که از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر اساس مقایسه‌های زوجی است، با بهره‌مندی از قضاوت خبرگان در استخراج عوامل یک سیستم و ساختاردهی نظام‌مند به آنها با بکارگیری اصول نظریه گراف‌ها، ساختاری سلسله‌مراتبی از عوامل موجود در سیستم همراه با روابط تاثیر و تاثیر متقابل ارائه می‌دهد، بگونه‌ای که شدت اثر روابط مذکور را به صورت امتیاز عددی معین می‌کند. روش دیمتل جهت شناسایی و بررسی رابطه متقابل بین عوامل و ساختن نگاشت روابط شبکه به کار گرفته می‌شود. از آنجا که گراف‌های جهت دار روابط عناصر یک سیستم را بهتر می‌توانند نشان دهند، لذا تکنیک دیمتل مبتنی بر نمودارهایی است که می‌تواند عوامل درگیر را به دو گروه اثرگذار و اثرپذیر تقسیم نماید و رابطه میان آنها را به صورت یک مدل ساختاری قابل درک درآورد.

در این رویکرد، گام‌های اصلی به شرح زیر وجود دارد (Lee et al, 2013).

۱. ساخت ماتریس تصمیم‌گیری اولیه^۳: این ماتریس در حقیقت از میانگین ساده نظرات پاسخ‌دهندگان استخراج می‌شود. ماتریس تصمیم‌گیری اولیه را A می‌نامیم و به صورت $A=[a_{ij}]n*n$ نشان می‌دهیم.

$$a_{ij} = \frac{1}{k} \sum_{k=1}^k P_{ij}$$

۲. محاسبه ماتریس اثر اولیه^۴: ماتریس اثر اولیه ($D=[d_{ij}]n*n$) از طریق نرمالایز کردن ماتریس تصمیم اولیه A به دست می‌آید. در این ماتریس عناصر روی قطر اصلی همگی برابر با صفر می‌باشند. ماتریس D با استفاده از روابط زیر بدست می‌آید:

$$D=S.A \quad , \quad S > 0$$

و یا،

$$, \quad [d_{ij}] n*n=S[a_{ij}] n*n \quad , \quad S > 0$$

1- Fonetla

2-Gabus

$$S = \text{Min} \left[\frac{1}{\sum_{j=1}^n |a_{ij}|}, \frac{1}{\sum_{i=1}^n |a_{ij}|} \right], 1 \leq i \leq n, 1 \leq j \leq n$$

۳. استخراج ماتریس کامل اثر مستقیم و غیرمستقیم: چنانچه توان ماتریس اثر اولیه (D)، افزایش یابد، اثرات مستقیم مسئله کاهش پیدا می‌کند که این امر راه‌حل‌های همگرا به ماتریس معکوس را تضمین می‌کند. ماتریس اثر کل که T نامیده می‌شود، براساس رابطه زیر بدست می‌آید:

$$m \rightarrow \infty, T = D + D^2 + D^3 + \dots + D^m = D(I - D)^{-1}$$

I در رابطه فوق، ماتریس واحد است.

اگر مجموع سطرها و ستون‌ها در ماتریس T، به ترتیب با بردار r و d نمایش داده شوند، خواهیم داشت:

$$T = [t_{ij}]_{n \times n}$$

$$R = [r_i]_{n \times 1} = \left(\sum_{j=1}^n t_{ij} \right)_{n \times 1}$$

$$D = [d_j]_{1 \times n} = \left(\sum_{i=1}^n t_{ij} \right)_{1 \times n}$$

اگر r_i نشان‌دهنده جمع سطری ردیف i ام ماتریس T باشد، پس r_i نشان‌دهنده‌ی مجموع اثرات مستقیم و غیر مستقیم عامل i ام بر روی عوامل (معیارها) است. اگر d_j جمع ستونی ستون j ام ماتریس T باشد، پس d_j نشان‌دهنده جمع اثرات مستقیم و غیر مستقیمی است که عامل j ام از دیگر عوامل می‌پذیرد. وقتی که $i=j$ باشد، بدین معنی است که جمع سطر و جمع ستون $(r_i + d_j)$ نمایانگر شاخص نشان‌دهنده‌ی قدرت اثرپذیری و اثرگذاری است. به بیان دیگر، $r_i + d_j$ نشان می‌دهد که درجه نقش مرکزی که عنصر i در این مسئله بازی می‌کند، چقدر است. بنابراین، اگر $(r_i - d_j)$ مثبت باشد، بیانگر این است که عنصر i بر دیگر عناصر اثر می‌گذارد و اگر منفی باشد، نشان می‌دهد که عنصر i از دیگر عناصر اثر می‌پذیرد.

۴. تعیین ارزش آستانه و به دست آوردن نقشه ارتباط - اثر: جهت تعیین نقشه روابط شبکه باید ارزش آستانه محاسبه شود. با این روش می‌توان از روابط جزئی صرف‌نظر کرده و شبکه روابط قابل اعتنا را ترسیم کرد. تنها روابطی که مقادیر آنها در ماتریس T از مقدار آستانه بزرگتر باشد در نقشه روابط شبکه نمایش داده خواهد شد. برای محاسبه مقدار آستانه روابط کافی است تا میانگین مقادیر ماتریس T محاسبه شود. بعد از آنکه شدت آستانه

تعیین شد، تمامی مقادیر ماتریس T که کوچکتر از آستانه باشد صفر شده یعنی آن رابطه علی در نظر گرفته نمی‌شود.

۵- یافته‌های تحقیق

۵-۱- عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی

با مطالعه عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی از طریق تحلیل محتوا، مهم‌ترین عوامل شناسایی شد و در ادامه روش دیمتل در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفت. برای تأیید اعتبار عوامل شناسایی شده به چند نفر از متخصصین مرتبط ارائه شده است که پس از اعمال تعدیل‌های مورد نظر آنها، عوامل در جدول شماره ۲ فهرست شده‌اند.

جدول ۲: عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌گذاری عمومی

کد	عوامل	منبع
C1	ایجاد مرکز مطالعات سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری در کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی	Oreszczyzn & Carr (2008)
C2	ایجاد بانک ایده الکترونیکی در کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی	زارعی و همکاران (۲۰۱۰)
C3	هماهنگ‌سازی برنامه‌ها و تصمیمات دانشگاه‌ها در سوق دادن نخبگان به مراکز سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C4	حمایت حاکمیت و دستگاه‌های دولتی از اهداف و تصمیمات مراکز سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری	Hird (2005)
C5	بازمهندسی سازمان‌های دولتی در جهت تعدیل افراد ناکارآمد و فاقد بازدهی و زمینه‌سازی جهت ورود نخبگان	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C6	ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C7	ایجاد بسترهای قانونی همسو با ترغیب نخبگان به مشارکت با مراکز مطالعات سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C8	تقویت فرهنگ ملی مشوق مشارکت در جامعه	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C9	اصلاح رفتار سیاسی-اجتماعی در سطح ملی	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C10	شایسته‌سالاری در نظام مدیریت دولتی	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C11	حاکمیت شبکه‌های ضابطه‌ای به جای رابطه و ترجیح منافع ملی بر منافع جناحی در جامعه	سریر القلم (۲۰۱۱)
C12	حمایت حاکمیت و دولت در ایجاد زمینه مناسب برای اندیشه‌ورزی نخبگان	سریر القلم (۲۰۱۱)
C13	برنامه‌ریزی جهت بهسازی خصوصیات فردی نخبگان	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C14	اصلاح ادراک و نگرش نخبگان در جامعه	حسینی و همکاران (۲۰۱۵)
C15	ایجاد انگیزه در نخبگان برای مشارکت در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C16	برقراری ارتباط مؤثر با نخبگان در کشور	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C17	ارتقاء سرمایه اجتماعی در کشور	قانع‌راد (۲۰۱۷)
C18	برخورد باز و شفاف حاکمیت با نخبگان	قانع‌راد (۲۰۱۷)

در این تحقیق به منظور تحلیل ۱۸ عامل به دست آمده جدول (۲) از روش دیمتل استفاده شده است. هم‌چنین به منظور مقایسه عوامل با یکدیگر از ۵ مقدار استفاده شده است که نام این مقادیر در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳: عبارات کلامی و اعداد متناظر روش دیمتل

مقدار	نام
۰	بدون تأثیر
۱	تأثیر کم
۲	تأثیر متوسط
۳	تأثیر زیاد
۴	تأثیر خیلی زیاد

برای بررسی عوامل از نظر ۱۵ خبره که از طریق نمونه‌گیری نظری انتخاب شده‌اند، استفاده شده است.

پیاده‌سازی روش دیمتل بر عوامل اصلی

گام ۱- تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری اولیه

ماتریس تصمیم‌گیری اولیه در جدول (۴) آورده شده است. این جدول ادغام نظرات ۱۵ خبره بر اساس میانگین حسابی است.

جدول ۴: ماتریس تصمیم‌گیری اولیه

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
C1	...	۲.۱۵	۲.۱۰	۲.۶۵	۳.۱۵	۲.۹۰	۳.۱۵	۳.۶۵	۲.۷۰	۳.۰۵	۲.۴۰	۳.۰۰	۲.۴۵	۲.۶۵	۲.۴۰	۲.۸۵	۲.۸۵	۲.۳۵
C2	۲.۴۵	...	۲.۸۵	۲.۱۰	۲.۳۵	۳.۱۵	۲.۹۰	۳.۱۰	۳.۰۰	۳.۰۰	۳.۰۰	۲.۲۰	۲.۴۵	۳.۱۰	۲.۶۰	۲.۳۵	۲.۹۵	۲.۹۵
C3	۲.۴۰	۲.۸۵	...	۲.۳۵	۲.۶۵	۲.۸۰	۳.۲۰	۳.۰۵	۳.۴۵	۳.۲۰	۲.۹۵	۲.۳۰	۲.۸۰	۲.۱۵	۲.۲۰	۲.۴۵	۲.۰۰	۲.۱۵
C4	۲.۱۵	۲.۷۵	۲.۱۰	...	۲.۹۰	۳.۲۵	۳.۱۰	۳.۰۵	۳.۲۰	۳.۲۰	۳.۱۵	۳.۰۰	۳.۲۵	۲.۵۰	۳.۰۰	۲.۶۰	۲.۵۰	۲.۶۰
C5	۲.۴۰	۲.۰۵	۲.۹۵	۲.۸۰	...	۲.۹۵	۲.۹۵	۳.۱۰	۳.۲۰	۳.۱۰	۳.۴۰	۲.۲۵	۲.۷۰	۲.۴۰	۳.۰۰	۲.۶۰	۲.۱۰	۲.۳۰
C6	۲.۹۵	۲.۷۵	۲.۵۰	۲.۹۰	۳.۰۵	...	۲.۹۰	۲.۹۵	۳.۳۵	۳.۶۰	۳.۵۰	۳.۱۵	۳.۰۰	۲.۷۰	۲.۶۵	۲.۴۵	۲.۷۰	۲.۷۰
C7	۲.۹۰	۲.۷۵	۲.۵۵	۲.۵۰	۲.۸۰	۳.۵۰	۱.۹۰	۲.۹۵	۲.۳۰	۲.۹۵	۳.۱۰	۳.۱۵	۲.۷۰	۲.۴۰	۲.۷۵	۱.۵۵	۲.۷۵	۳.۱۵
C8	۳.۰۵	۲.۹۵	۲.۷۵	۲.۴۵	۲.۲۵	۳.۶۰	۳.۳۰	۱.۹۰	۲.۹۵	۳.۱۰	۳.۲۰	۲.۵۵	۳.۱۵	۲.۴۵	۲.۵۰	۲.۲۰	۲.۶۰	۲.۵۰
C9	۲.۴۰	۲.۴۰	۲.۴۵	۲.۷۵	۲.۱۵	۲.۹۰	۲.۸۵	۳.۱۰	۳.۰۰	۳.۱۰	۳.۱۵	۳.۰۰	۲.۴۵	۲.۹۵	۲.۴۰	۲.۴۰	۲.۸۵	۲.۸۰
C10	۳.۰۰	۲.۷۵	۳.۰۰	۲.۸۰	۲.۴۵	۲.۹۵	۳.۰۰	۳.۳۰	۳.۱۵	۱.۸۵	۲.۸۵	۲.۸۵	۲.۵۵	۱.۹۵	۲.۸۰	۱.۷۵	۲.۶۵	۳.۰۵
C11	۲.۹۵	۲.۶۵	۲.۳۰	۲.۶۰	۲.۹۰	۲.۹۰	۳.۰۵	۳.۰۰	۳.۲۰	۳.۰۵	۳.۰۰	۳.۳۰	۲.۳۵	۲.۴۵	۲.۱۰	۲.۷۵	۲.۹۰	۲.۴۵
C12	۲.۵۰	۲.۷۵	۲.۸۵	۲.۳۵	۲.۴۵	۳.۶۰	۳.۲۰	۳.۲۰	۳.۶۰	۲.۷۰	۳.۳۵	...	۳.۰۵	۳.۱۵	۲.۴۵	۲.۴۵	۱.۸۵	۲.۶۵
C13	۲.۸۰	۲.۹۵	۲.۵۵	۳.۰۵	۲.۲۵	۳.۱۵	۳.۳۵	۳.۲۵	۳.۱۰	۳.۱۰	۲.۸۰	۲.۵۵	...	۲.۶۵	۲.۶۰	۲.۴۰	۲.۲۰	۱.۸۵
C14	۲.۶۵	۲.۳۰	۲.۵۵	۲.۷۰	۲.۰۰	۲.۷۵	۳.۳۵	۲.۹۰	۲.۹۵	۳.۲۰	۳.۰۵	۳.۰۰	۲.۸۵	...	۲.۶۰	۲.۴۰	۲.۶۵	۱.۸۵
C15	۲.۴۰	۲.۷۰	۲.۳۵	۲.۶۵	۲.۵۰	۲.۹۰	۳.۰۵	۳.۲۰	۳.۱۵	۳.۰۵	۳.۰۰	۳.۱۰	۲.۱۵	۲.۶۵	...	۲.۸۵	۲.۵۵	۲.۴۰
C16	۲.۳۵	۲.۱۵	۲.۸۰	۲.۹۵	۲.۵۵	۳.۰۰	۳.۱۵	۳.۱۵	۲.۹۵	۳.۲۰	۳.۴۵	۳.۰۰	۲.۹۵	۲.۳۰	۲.۸۵	...	۲.۵۰	۲.۵۵
C17	۲.۱۵	۱.۹۵	۱.۸۵	۲.۱۵	۱.۶۵	۳.۰۰	۲.۹۵	۲.۵۰	۲.۷۵	۲.۹۰	۲.۷۰	۲.۳۵	۲.۵۰	۲.۰۰	۱.۸۵	۱.۵۰	...	۲.۷۵
C18	۲.۱۰	۲.۲۵	۲.۰۵	۲.۵۰	۲.۱۰	۲.۸۰	۳.۰۵	۲.۶۵	۲.۹۵	۲.۷۵	۳.۰۵	۲.۳۵	۲.۰۰	۲.۱۰	۱.۹۵	۱.۹۵	۲.۱۵	...

گام ۲- استخراج ماتریس اثر اولیه

در این گام بر اساس فرمول ارائه شده به نرمال‌سازی ماتریس تصمیم‌گیری اولیه می‌پردازیم که در جدول ۵ این ماتریس نشان داده شده است.

جدول ۵: ماتریس اثر اولیه

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
C1	۰.۰۰۰	۰.۰۳۹	۰.۰۲۸	۰.۰۴۸	۰.۰۵۷	۰.۰۵۲	۰.۰۵۷	۰.۰۶۶	۰.۰۴۹	۰.۰۵۵	۰.۰۶۲	۰.۰۵۴	۰.۰۴۴	۰.۰۴۸	۰.۰۴۲	۰.۰۵۲	۰.۰۵۲	۰.۰۴۲
C2	۰.۰۴۴	۰.۰۰۰	۰.۰۵۲	۰.۰۳۸	۰.۰۴۲	۰.۰۵۷	۰.۰۵۲	۰.۰۵۶	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴	۰.۰۴۰	۰.۰۴۴	۰.۰۵۶	۰.۰۴۷	۰.۰۴۲	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴
C3	۰.۰۴۴	۰.۰۵۲	۰.۰۰۰	۰.۰۴۲	۰.۰۴۸	۰.۰۵۱	۰.۰۵۸	۰.۰۵۵	۰.۰۶۲	۰.۰۵۸	۰.۰۵۴	۰.۰۴۲	۰.۰۵۱	۰.۰۲۹	۰.۰۴۰	۰.۰۴۴	۰.۰۲۶	۰.۰۲۹
C4	۰.۰۵۷	۰.۰۵۰	۰.۰۲۸	۰.۰۰۰	۰.۰۵۲	۰.۰۶۱	۰.۰۵۶	۰.۰۵۵	۰.۰۵۸	۰.۰۵۸	۰.۰۵۷	۰.۰۵۴	۰.۰۵۹	۰.۰۴۵	۰.۰۵۴	۰.۰۴۷	۰.۰۴۵	۰.۰۴۷
C5	۰.۰۴۴	۰.۰۲۷	۰.۰۵۴	۰.۰۵۱	۰.۰۰۰	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴	۰.۰۵۶	۰.۰۶۰	۰.۰۵۶	۰.۰۶۲	۰.۰۴۱	۰.۰۴۹	۰.۰۴۴	۰.۰۵۴	۰.۰۴۷	۰.۰۲۸	۰.۰۴۲
C6	۰.۰۵۴	۰.۰۵۰	۰.۰۴۵	۰.۰۵۲	۰.۰۵۵	۰.۰۲۶	۰.۰۵۲	۰.۰۵۴	۰.۰۶۱	۰.۰۶۵	۰.۰۶۴	۰.۰۵۷	۰.۰۵۴	۰.۰۴۹	۰.۰۴۸	۰.۰۴۴	۰.۰۴۹	۰.۰۴۹
C7	۰.۰۵۲	۰.۰۵۰	۰.۰۴۶	۰.۰۴۵	۰.۰۵۱	۰.۰۶۴	۰.۰۲۴	۰.۰۵۴	۰.۰۶۰	۰.۰۵۴	۰.۰۵۶	۰.۰۵۷	۰.۰۴۹	۰.۰۴۴	۰.۰۵۰	۰.۰۲۸	۰.۰۵۰	۰.۰۵۷
C8	۰.۰۵۵	۰.۰۵۴	۰.۰۵۰	۰.۰۴۴	۰.۰۴۱	۰.۰۶۵	۰.۰۶۰	۰.۰۲۴	۰.۰۵۴	۰.۰۵۶	۰.۰۵۸	۰.۰۴۶	۰.۰۵۷	۰.۰۴۴	۰.۰۴۵	۰.۰۴۰	۰.۰۴۷	۰.۰۴۵
C9	۰.۰۴۴	۰.۰۴۴	۰.۰۴۴	۰.۰۵۰	۰.۰۲۹	۰.۰۵۲	۰.۰۵۲	۰.۰۵۶	۰.۰۲۶	۰.۰۵۶	۰.۰۵۷	۰.۰۵۴	۰.۰۴۴	۰.۰۵۴	۰.۰۴۴	۰.۰۴۴	۰.۰۵۲	۰.۰۵۱
C10	۰.۰۲۶	۰.۰۵۰	۰.۰۵۴	۰.۰۵۱	۰.۰۴۴	۰.۰۵۴	۰.۰۶۰	۰.۰۵۷	۰.۰۲۴	۰.۰۵۲	۰.۰۵۲	۰.۰۵۲	۰.۰۴۶	۰.۰۲۵	۰.۰۵۱	۰.۰۲۲	۰.۰۴۸	۰.۰۵۵
C11	۰.۰۵۴	۰.۰۴۸	۰.۰۴۲	۰.۰۴۷	۰.۰۵۲	۰.۰۵۲	۰.۰۵۵	۰.۰۵۴	۰.۰۵۸	۰.۰۵۵	۰.۰۳۶	۰.۰۶۰	۰.۰۴۲	۰.۰۴۴	۰.۰۲۸	۰.۰۵۰	۰.۰۵۲	۰.۰۴۴
C12	۰.۰۴۵	۰.۰۵۰	۰.۰۵۲	۰.۰۴۲	۰.۰۴۴	۰.۰۶۵	۰.۰۵۸	۰.۰۵۸	۰.۰۶۵	۰.۰۴۹	۰.۰۶۱	۰.۰۰۰	۰.۰۵۵	۰.۰۵۷	۰.۰۴۴	۰.۰۴۴	۰.۰۲۴	۰.۰۴۸
C13	۰.۰۵۱	۰.۰۵۴	۰.۰۴۶	۰.۰۵۵	۰.۰۴۱	۰.۰۵۷	۰.۰۶۱	۰.۰۵۹	۰.۰۵۶	۰.۰۵۶	۰.۰۵۱	۰.۰۴۶	۰.۰۰۰	۰.۰۴۸	۰.۰۴۷	۰.۰۴۴	۰.۰۴۰	۰.۰۲۴
C14	۰.۰۴۸	۰.۰۴۲	۰.۰۴۶	۰.۰۴۹	۰.۰۲۶	۰.۰۵۰	۰.۰۵۹	۰.۰۵۲	۰.۰۵۴	۰.۰۵۸	۰.۰۵۵	۰.۰۵۴	۰.۰۵۲	۰.۰۰۰	۰.۰۴۷	۰.۰۴۴	۰.۰۴۸	۰.۰۲۴
C15	۰.۰۴۴	۰.۰۴۹	۰.۰۲۲	۰.۰۴۸	۰.۰۴۵	۰.۰۵۲	۰.۰۵۵	۰.۰۶۰	۰.۰۵۷	۰.۰۵۵	۰.۰۵۴	۰.۰۵۶	۰.۰۳۹	۰.۰۴۸	۰.۰۰۰	۰.۰۵۲	۰.۰۴۶	۰.۰۴۴
C16	۰.۰۴۴	۰.۰۳۹	۰.۰۵۱	۰.۰۵۴	۰.۰۴۶	۰.۰۵۴	۰.۰۵۷	۰.۰۵۷	۰.۰۵۴	۰.۰۶۰	۰.۰۶۳	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴	۰.۰۴۲	۰.۰۵۲	۰.۰۰۰	۰.۰۴۵	۰.۰۴۶
C17	۰.۰۲۹	۰.۰۲۵	۰.۰۲۴	۰.۰۲۹	۰.۰۲۰	۰.۰۵۴	۰.۰۵۴	۰.۰۴۵	۰.۰۵۰	۰.۰۵۲	۰.۰۴۹	۰.۰۴۲	۰.۰۴۵	۰.۰۲۶	۰.۰۲۴	۰.۰۲۷	۰.۰۰۰	۰.۰۵۰
C18	۰.۰۴۸	۰.۰۴۱	۰.۰۲۷	۰.۰۴۵	۰.۰۲۸	۰.۰۵۱	۰.۰۵۵	۰.۰۴۸	۰.۰۵۴	۰.۰۵۰	۰.۰۵۵	۰.۰۴۲	۰.۰۳۶	۰.۰۳۸	۰.۰۳۵	۰.۰۳۵	۰.۰۲۹	۰.۰۰۰

گام ۳- محاسبه ماتریس کامل (T)

برای محاسبه ماتریس کامل، ابتدا ماتریس واحد یا همانی ($I_{18 \times 18}$) تشکیل می‌شود. سپس ماتریس همانی را منهای ماتریس نرمال کرده و ماتریس حاصل را معکوس می‌کنیم. در نهایت ماتریس نرمال را در ماتریس معکوس ضرب می‌کنیم. ماتریس کامل در جدول ۶ آورده شده است.

جدول ۶: ماتریس کامل

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
C1	۰.۲۴۲	۰.۲۷۸	۰.۲۷۴	۰.۲۹۱	۰.۲۸۹	۰.۲۳۸	۰.۳۴۲	۰.۳۴۹	۰.۳۳۹	۰.۳۴۰	۰.۳۵۰	۰.۳۱۳	۰.۲۹۴	۰.۲۸۲	۰.۲۷۷	۰.۲۶۸	۰.۲۸۸	۰.۲۸۱
C2	۰.۲۸۰	۰.۲۳۵	۰.۲۸۱	۰.۲۷۷	۰.۲۷۱	۰.۲۳۶	۰.۳۳۲	۰.۳۲۴	۰.۳۳۷	۰.۳۳۴	۰.۳۳۷	۰.۲۹۵	۰.۲۸۹	۰.۲۸۵	۰.۲۷۶	۰.۲۵۶	۰.۲۸۴	۰.۲۸۶
C3	۰.۲۷۳	۰.۲۷۸	۰.۲۲۶	۰.۲۷۵	۰.۲۷۰	۰.۲۲۲	۰.۳۲۹	۰.۳۲۶	۰.۳۳۷	۰.۳۲۹	۰.۳۲۹	۰.۲۸۹	۰.۲۸۸	۰.۲۶۳	۰.۲۶۴	۰.۲۵۱	۰.۲۶۲	۰.۲۶۷
C4	۰.۳۰۷	۰.۲۹۸	۰.۲۸۳	۰.۲۵۶	۰.۲۹۵	۰.۳۵۷	۰.۳۵۳	۰.۳۵۲	۰.۳۵۱	۰.۳۵۵	۰.۳۵۸	۰.۳۲۴	۰.۳۱۸	۰.۲۹۰	۰.۲۹۸	۰.۲۷۴	۰.۲۹۲	۰.۲۹۵
C5	۰.۲۸۰	۰.۲۷۲	۰.۲۸۳	۰.۲۸۹	۰.۳۲۱	۰.۳۲۲	۰.۳۲۲	۰.۳۳۵	۰.۳۴۴	۰.۳۲۶	۰.۳۴۴	۰.۲۹۶	۰.۲۹۳	۰.۲۷۴	۰.۲۸۴	۰.۲۶۰	۰.۲۷۱	۰.۲۷۶
C6	۰.۳۱۶	۰.۳۱۱	۰.۳۰۲	۰.۳۱۹	۰.۳۱۰	۰.۳۳۹	۰.۳۲۴	۰.۳۶۵	۰.۳۷۷	۰.۳۷۶	۰.۳۷۹	۰.۳۴۰	۰.۳۲۶	۰.۳۰۵	۰.۳۰۵	۰.۲۸۲	۰.۳۰۷	۰.۳۰۹
C7	۰.۳۰۴	۰.۳۰۰	۰.۲۹۲	۰.۳۰۰	۰.۲۹۴	۰.۳۶۱	۰.۳۲۴	۰.۳۵۱	۰.۳۶۲	۰.۳۵۲	۰.۳۵۹	۰.۳۲۸	۰.۳۱۰	۰.۲۹۰	۰.۲۹۵	۰.۲۵۷	۰.۲۹۷	۰.۳۰۶
C8	۰.۳۰۷	۰.۳۰۳	۰.۲۹۵	۰.۲۹۹	۰.۳۸۵	۰.۳۶۲	۰.۳۵۷	۰.۳۳۳	۰.۳۵۶	۰.۳۵۴	۰.۳۶۰	۰.۳۱۸	۰.۳۱۷	۰.۲۹۰	۰.۲۹۰	۰.۲۶۸	۰.۲۹۴	۰.۲۹۴
C9	۰.۲۸۸	۰.۲۸۶	۰.۲۸۳	۰.۲۹۷	۰.۲۷۶	۰.۳۴۲	۰.۳۶۱	۰.۳۴۵	۰.۳۳۱	۰.۳۴۵	۰.۳۵۰	۰.۳۱۷	۰.۲۹۸	۰.۲۹۱	۰.۲۸۲	۰.۲۶۴	۰.۲۹۱	۰.۲۹۲
C10	۰.۲۷۹	۰.۲۹۰	۰.۲۹۰	۰.۲۹۵	۰.۲۷۹	۰.۳۴۰	۰.۳۶۱	۰.۳۴۵	۰.۳۴۸	۰.۳۲۱	۰.۳۴۲	۰.۳۱۲	۰.۲۹۷	۰.۲۷۲	۰.۲۸۶	۰.۲۵۱	۰.۲۸۶	۰.۲۹۵
C11	۰.۳۰۲	۰.۲۹۴	۰.۲۸۵	۰.۲۹۹	۰.۲۹۳	۰.۳۴۷	۰.۳۵۰	۰.۳۴۸	۰.۳۵۷	۰.۳۵۰	۰.۳۳۶	۰.۳۲۷	۰.۳۰۰	۰.۲۸۷	۰.۲۸۱	۰.۲۷۴	۰.۲۹۶	۰.۲۹۱
C12	۰.۲۹۱	۰.۲۹۲	۰.۲۹۰	۰.۲۹۱	۰.۲۸۲	۰.۳۵۴	۰.۳۴۸	۰.۳۴۷	۰.۳۵۹	۰.۳۴۰	۰.۳۵۴	۰.۳۶۶	۰.۳۰۸	۰.۲۹۵	۰.۲۸۳	۰.۲۶۶	۰.۲۷۵	۰.۲۹۰
C13	۰.۲۸۸	۰.۲۸۹	۰.۲۷۸	۰.۲۹۵	۰.۲۷۱	۰.۳۳۸	۰.۳۴۲	۰.۳۳۹	۰.۳۴۲	۰.۳۳۸	۰.۳۳۶	۰.۳۰۳	۰.۲۶۸	۰.۲۸۰	۰.۲۷۹	۰.۲۵۸	۰.۲۷۴	۰.۲۷۰
C14	۰.۲۸۱	۰.۲۷۲	۰.۲۷۲	۰.۲۸۴	۰.۲۶۲	۰.۳۲۶	۰.۳۳۴	۰.۳۲۷	۰.۳۳۲	۰.۳۳۲	۰.۳۳۴	۰.۳۰۵	۰.۲۹۲	۰.۲۲۹	۰.۲۷۴	۰.۲۵۴	۰.۲۷۶	۰.۲۶۵
C15	۰.۲۸۲	۰.۲۸۴	۰.۲۷۵	۰.۲۸۸	۰.۲۷۵	۰.۳۲۴	۰.۳۳۷	۰.۳۴۰	۰.۳۴۴	۰.۳۳۷	۰.۳۴۰	۰.۳۱۲	۰.۲۸۶	۰.۲۸۰	۰.۲۴۴	۰.۲۶۶	۰.۲۸۰	۰.۲۷۹
C16	۰.۲۸۷	۰.۲۸۱	۰.۲۸۸	۰.۲۹۹	۰.۲۸۲	۰.۳۴۲	۰.۳۴۶	۰.۳۴۵	۰.۳۴۷	۰.۳۴۸	۰.۳۵۴	۰.۳۱۷	۰.۳۰۵	۰.۲۸۰	۰.۲۸۹	۰.۲۲۲	۰.۲۸۵	۰.۲۸۷
C17	۰.۲۴۱	۰.۲۳۶	۰.۲۴۱	۰.۲۴۴	۰.۲۳۶	۰.۲۹۳	۰.۲۹۲	۰.۲۸۴	۰.۲۹۳	۰.۲۹۲	۰.۲۹۱	۰.۲۶۱	۰.۲۵۴	۰.۲۲۴	۰.۲۳۱	۰.۲۱۰	۰.۲۰۰	۰.۲۴۹
C18	۰.۲۴۷	۰.۲۴۸	۰.۲۴۱	۰.۲۵۶	۰.۲۴۰	۰.۲۹۸	۰.۳۰۲	۰.۲۹۴	۰.۳۰۴	۰.۲۹۷	۰.۳۰۵	۰.۲۶۸	۰.۲۵۳	۰.۲۴۲	۰.۲۴۹	۰.۲۲۴	۰.۲۴۴	۰.۳۰۸

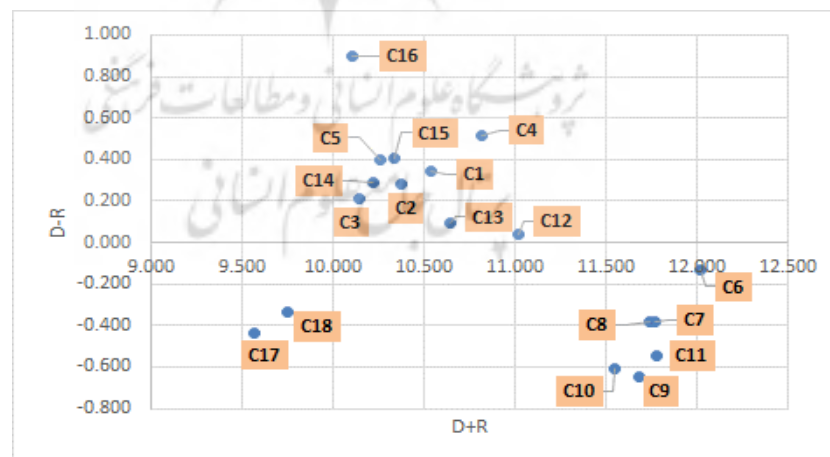
گام ۴- تعیین ارزش آستانه و به دست آوردن نقشه ارتباط - اثر

در این مرحله بر اساس میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری که به ترتیب از جمع سطرها و ستون‌های هر عامل محاسبه می‌شود، می‌توان به یک نمودار علی و رتبه‌بندی عوامل رسید. نتایج این مرحله در جدول شماره ۷، قابل مشاهده است.

جدول ۷: اهمیت و تأثیرگذاری عوامل

	D	R	D+R	D-R
C1	۵,۴۳۷	۵,۰۹۸	۱۰,۵۳۵	۰,۳۴۰
C2	۵,۳۲۵	۵,۰۴۸	۱۰,۳۷۳	۰,۲۷۷
C3	۵,۱۷۸	۴,۹۶۹	۱۰,۱۴۷	۰,۲۰۹
C4	۵,۶۶۶	۵,۱۵۵	۱۰,۸۲۱	۰,۵۱۲
C5	۵,۳۳۲	۴,۹۳۰	۱۰,۲۶۲	۰,۴۰۲
C6	۵,۹۴۳	۶,۰۷۶	۱۲,۰۱۹	۰,۱۳۲-
C7	۵,۶۹۳	۶,۰۷۷	۱۱,۷۷۰	۰,۲۸۳-
C8	۵,۶۸۱	۶,۰۶۰	۱۱,۷۴۱	۰,۳۷۹-
C9	۵,۵۱۹	۶,۱۶۴	۱۱,۶۸۴	۰,۶۴۵-
C10	۵,۴۷۲	۶,۰۷۷	۱۱,۵۴۹	۰,۶۰۵-
C11	۵,۶۱۶	۶,۱۶۱	۱۱,۷۷۷	۰,۵۴۵-
C12	۵,۵۳۲	۵,۴۹۱	۱۱,۰۲۳	۰,۰۴۱
C13	۵,۳۶۸	۵,۲۷۷	۱۰,۶۴۵	۰,۰۹۱
C14	۵,۲۵۴	۴,۹۶۸	۱۰,۲۲۲	۰,۲۸۷
C15	۵,۳۷۳	۴,۹۶۶	۱۰,۳۳۹	۰,۴۰۶
C16	۵,۵۰۵	۴,۶۰۷	۱۰,۱۱۱	۰,۸۹۸
C17	۴,۵۶۳	۵,۰۰۴	۹,۵۶۷	۰,۴۴۰-
C18	۴,۷۱۰	۵,۰۴۳	۹,۷۵۳	۰,۳۳۳-

بر اساس مقادیر D+R و D-R جدول ۷ می‌توان نمودار وضعیت عوامل را رسم نمود که در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: نمودار وضعیت عوامل

با توجه به جدول ۷ هر چه مقدار D (جمع مقادیر هر سطر) یک عامل بیشتر باشد یعنی آن عامل از اثرگذاری بالایی برخوردار است بر این اساس، ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور ($C6$) تاثیرگذارترین عامل است.

هر چه مقدار R یک عامل (جمع مقادیر هر ستون) بیشتر باشد یعنی آن عامل از تاثیرپذیری بالایی برخوردار است بر این اساس عامل اصلاح رفتار سیاسی-اجتماعی در سطح ملی ($C9$) تاثیرپذیرترین عامل است.

بردار افقی ($D+R$)، نیز نشان‌دهنده‌ی میزان تأثیر و تأثر عامل مورد نظر است. به عبارت دیگر هرچه مقدار ($D+R$) بیشتر باشد، آن عامل تعامل بیشتری با سایر عوامل دارد. بر این اساس ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور ($C6$) دارای بیشترین ارتباط با دیگر عوامل سیستم است.

به منظور تعیین روابط بر اساس مقدار حد آستانه ابتدا میانگین ماتریس ارتباط مستقیم و غیرمستقیم را به عنوان حد آستانه محاسبه می‌کنیم که مقدار (۰,۲۹۹) بدست می‌آید. سپس تمامی روابطی که در ماتریس ارتباط کامل مقداری کمتر از این مقدار دارند صفر و مابقی روابط یک می‌شوند که این به معنی در نظر نگرفتن رابطه آن دو متغیر با یکدیگر در نمودار شبکه روابط است.

جدول ۸: روابط علی متغیرها براساس ارزش آستانه

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	C17	C18
C1	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C2	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C3	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C4	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C5	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C6	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱
C7	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۱
C8	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C9	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C10	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C11	۱	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C12	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C13	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C14	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C15	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C16	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
C17	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
C18	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

بر مبنای جدول ۸، به ترتیب، عوامل ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور (C6)، ایجاد بسترهای قانونی همسو با ترغیب نخبگان به مشارکت با مراکز مطالعات سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری (C7)، تقویت فرهنگ ملی مشوق مشارکت در جامعه (C8)، حاکمیت شبکه‌های ضابطه‌ای به جای رابطه و ترجیح منافع ملی بر منافع جناحی در جامعه (C11)، برقراری ارتباط موثر با نخبگان در کشور (C16)، حمایت حاکمیت و دستگاه‌های دولتی از اهداف و تصمیمات مراکز سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری (C4) از بیشترین اثرگذاری برخوردارند. همچنین عوامل اصلاح رفتار سیاسی-اجتماعی در سطح ملی (C9)، حاکمیت شبکه‌های ضابطه‌ای به جای رابطه و ترجیح منافع ملی بر منافع جناحی در جامعه (C11)، ایجاد

بسترهای قانونی همسو با ترغیب نخبگان به مشارکت با مراکز مطالعات سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری (C7) بیشترین اثرپذیری را از عوامل دیگر دارند. عوامل این تحقیق مطابق شکل ۲، بر مبنای مدل سه شاخگی (Mirzaei Ahranjani & Amiri, 2002) و دسته بندی سریع القلم از نخبگان، قابلیت بازآرایی دارند. بر این مبنا از ۱۸ عامل استخراج شده، ۶ عامل، ساختاری، ۶ عامل زمینه‌ای و شش عامل، رفتاری است. این دسته بندی، درکی متفاوت از عوامل مؤثر بر مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی ارائه می‌دهد تا نظام سیاسی کشور در آینده بتواند بر این مبنا در جهت بهبود مشارکت نخبگان در تدوین خط‌مشی‌های عمومی، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری کند.

۶- بحث و نتیجه‌گیری

خط‌مشی‌گذاری از وظایف نهادهای عمومی است؛ خط‌مشی‌ها مکانیزم‌هایی هستند که از طریق آن، دولت‌ها تلاش می‌کنند مسائل جامعه را در حوزه‌های مختلف برطرف کنند و هر سازوکاری که به مطلوبیت و کیفیت آن‌ها کمک کند، حائز اهمیت است. از این رو در پژوهش حاضر رویکردی مطرح شده است که تلاش می‌کند نظام خط‌مشی‌گذاری را به تدوین خط‌مشی‌های علمی و عملی سوق دهد. این رویکرد به بکارگیری مشارکت نخبگان در فرایند تدوین خط‌مشی‌های عمومی تأکید دارد و همچنین بر این منطق استوار است که اگر در تدوین خط‌مشی‌های عمومی از مشارکت نخبگان استفاده شود منجر به بهبود در تدوین و اجرای خط‌مشی‌ها می‌شود و بی‌اعتنایی به این رویکرد ممکن است نتایج فاجعه‌باری را در اجرای خط‌مشی به همراه داشته باشد.

بر مبنای یافته‌های پژوهش، ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور، به عنوان تأثیرگذارترین عامل و اصلاح رفتار سیاسی-اجتماعی در سطح ملی، تأثیرپذیرترین عامل مشخص شده است. عامل شبکه‌سازی همچنین جزو اثرپذیرترین عوامل نیز می‌باشد و این نشان از این دارد که راه مؤثر در جلب مشارکت نخبگان در خط‌مشی‌گذاری عمومی، از شبکه‌سازی می‌گذرد. به عبارت دیگر، شبکه‌سازی عوامل نهادی، در بین ۱۸ عامل از بیشترین اثرگذاری و اثرپذیری برخوردار است و لذا به عنوان عامل محوری تحلیل شده است. بر این اساس، می‌بایست جهت اجرایی ساختن مشارکت نخبگان، از ابزارهای نرم در عوض ابزارهای سخت استفاده کرد. عرصه نخبگانی، میدان باید و نبایدهای حداقلی است و در فضای نخبگانی، می‌بایست

از ابزارهای اقناعی به صورت حداکثری استفاده کرد، تا مشارکتی پایدار و حقیقی و نه مقطعی و صوری به جریان بیافتد.

بر مبنای خوانش مدل سه شاخگی، جهت نهادینه ساختن مشارکت نخبگان در خط-مشی گذاری عمومی، نگاه کل نگر از سه منظرگاه ساختاری، زمینه‌ای و رفتاری لازم است. در سطح اول (عوامل ساختاری) ضرورت دارد از منظر ساختاری (قانون گذاری، نهادسازی، چابک‌سازی ساختار و...) به مسأله مشارکت نخبگان نگریسته شود و مشخصا نهادهای سیاستگذاری و قانون گذار، جهت ایجاد زیرساختهای ساختاری مشارکت، اقدام نمایند.

در سطح دوم (عوامل زمینه‌ای) لازم است با نگاهی کلان تر، بر عوامل زمینه‌ای و محیطی، تمرکز شود و جهت اجرایی شدن مشارکت نخبگان، بسترسازی لازم صورت گیرد. باید توجه داشت در صورت بسترسازی مناسب جهت خط‌مشی‌ها، نیاز به ابزارهای سخت حداقلی خواهد بود و خط‌مشی‌ها، به طور خودکار، جاری (اجرا) می شوند. در این میان، به نظر عامل تقویت فرهنگ ملی مشوق مشارکت در جامعه، از اهمیت بالایی برخوردار است.

در سطح سوم (عوامل رفتاری) ضرورت دارد تا برنامه‌هایی جهت بهسازی خصوصیات فردی نخبگان، اصلاح ادراک و نگرش نخبگان، ایجاد انگیزه در نخبگان، برقراری ارتباط موثر با نخبگان، ارتقاء سرمایه اجتماعی و برخورد باز و شفاف حاکمیت با نخبگان در نهادهای مختلف صورت گیرد تا بتوان از ایده‌های نخبگان و خبرگان با دیدگاه‌های مختلف در تدوین خط‌مشی‌ها استفاده نمود و زمینه برای مشارکت آن‌ها و امکان تدوین خط‌مشی‌های مطلوب فراهم شود.

بر این مبنای نظام جمهوری اسلامی ایران، می بایست جهت ایجاد مشارکتی پایدار و حقیقی، رویکردی انسان‌گرا را برگزینند تا با توجه به قابلیت‌های انسانی نخبگان به همراه نگاه توسعه‌گرایانه منجر به توسعه و پیشرفت کشور شود. نیازهای نخبگان منحصر به نیازهای مادی نیست، نخبگان نیازهای متعالی از قبیل آزادی فعالیت علمی، آزادی نشر، فعالیت در محیط مردم سالارانه، خودشکوفایی، خودگستری، کمال‌خواهی و تعامل با هم‌ترازان دارند. مهم‌ترین اقدام در این زمینه مشارکت دادن در تصمیم‌گیری‌های مهم کشور است. زمانی که نخبه احساس می‌کند در وطن خود کارایی ندارد و نمی‌تواند نقشی در پیشبرد امور کشور ایفا کند، احساس کم بازدهی می‌کند و درصدد برمی‌آید به فضای دیگری منتقل شود. لذا باید سازوکار مشارکت نخبگان در تصمیم‌گیری‌ها را فراهم کرد. تنها هنگامی می‌توان از وجود نخبگان استفاده بهینه کرد که تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات کشور بر پایه یافته‌های علمی قرار گیرند. به جای احساس قییم و سرپرست و حامی نخبگان بودن

باید اجازه دهیم که نخبگان نظام را هدایت کنند و باید زمینه لازم برای تصمیم‌گیری و مدیریت نخبگان در جامعه فراهم شود.
بر مبنای یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد:

- در امتداد اجرایی ساختن عامل «ایجاد مرکز مطالعات سیاست‌پژوهی و سیاست‌گذاری در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی» و عامل «هماهنگ‌سازی برنامه‌ها و تصمیمات دانشگاه‌ها در سوق دادن نخبگان به مراکز سیاست‌پژوهی و خط‌مشی‌گذاری» توصیه می‌گردد نهاد‌های خط‌مشی پژوه به صورت اقماری در دانشگاه‌ها، سازمان‌های دولتی و هم‌چنین به صورت مستقل در قالب مراکز نوآوری خط‌مشی، آزمایشگاه‌های خط‌مشی و حکمرانی و اندیشکده‌ها تشکیل شود.
- با توجه به ماهیت بین‌رشته‌ای خط‌مشی‌گذاری عمومی، می‌بایست زمینه مشارکت تمامی نخبگان علمی در تصمیم‌گیری‌های کلان فراهم گردد. در این میان باید توجه داشت که زمینه مشارکت نخبگان علمی هر رشته می‌بایست از موضع خود فراهم شود تا بتوانند بهره لازم را برای فضای حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری فراهم آورند و گرنه خارج کردن افراد از موضع خود (نظیر نخبگان فنی مهندسی) و نشانیدن این جنس از نخبگان در موضع نخبگان عرصه علوم حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری عمومی، وضعیت را بغرنج می‌کند. ایجاد نهادهایی نظیر آزمایشگاه حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری که می‌تواند عرصه‌هایی چون کلان‌داده، علوم شناختی، شبیه‌سازی، هوش مصنوعی و ... را به خدمت حکمرانی درآورد، از این دست تدابیر است.
- در امتداد عامل «ایجاد شبکه‌های آموزشی و پژوهشی و فن‌آوری بین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و سازمان‌های اجرایی کشور»، تأسیس دانشکده‌های حکمرانی در کشور (*see Abdolhamid & Abdolhosseinzadeh, 2016*) با کارکرد اصلی شبکه‌سازی و بسیج همه منابع علمی موجود کشور به سوی حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری پیشنهاد می‌گردد.
- در امتداد اجرایی ساختن عوامل «ایجاد بانک ایده الکترونیکی در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی»، «اصلاح ادراک و نگرش نخبگان در جامعه»، «ایجاد انگیزه در نخبگان برای مشارکت در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری»، «برقراری ارتباط مؤثر با نخبگان در کشور»، «ارتقاء سرمایه اجتماعی در کشور»، «برخورد باز و شفاف حاکمیت با نخبگان»، «حمایت حاکمیت و دولت در ایجاد زمینه مناسب برای اندیشه‌ورزی نخبگان» و در بستر فهم واقعیت زیست حکمرانان و خط‌مشی‌گذاران، برگزاری رویدادهای نوآورانه در عرصه کارآفرینی عمومی، اجتماعی و سیاستی نظیر «رویداد پیچ خط‌مشی» (*see Abdolhamid, 2018*) توصیه می‌گردد.

Reference

- 1-Abdolhamid, M. & Abdolhosseinzadeh, M. (2016). Offering of Intelligent curriculum in the field of public policy, through the application of comparative study of global well known universities. Iranian Higher Education Quarterly Journal. 7(4), 3-27. (In Persian)
- 2-Abdolhamid, M. (2018). PolicyPitch: Crowdsourcing Event of Public Problem Solving, Hekmataneh, 3, 17. (In Persian)
- 3-ALAVI,P.(2015). Political relations; Political relation, development and participation; Tehran, 5th edition, Nashre Oloume Novin, Publishing Co. (In Persian)
- 4-Alipour,P.; Zahedi, M.J; Shiani,M.(2009). Trust & Participation (A study on Investigating the relationship between Social Trust & Participation in Tehran); Iran Sociology Journal, 10th edition, 2nd Issue, Pp.109-135. (In Persian)
- 5-Anderson, E, J. (2011). Public policy making An Tntroduction seventh Edition, MA: Wadsworth publishing.
- 6-Anderson, J.E. (1994). Public policy making: An introduction, Boston: Houghton. Mifflin Company, 1-34.
- 7-Batomor,T.P.(2013). Elites & Community, along with an introduction to empirical research methods on Elites; translated by: TAYYEB,ALIREZA, 1st edition, Tehran; Tehran PARDIS publishing Co. (In Persian)
- 8-Benner, T., Reimicke, W., & Witte, J. (2000), Beyond multilateralism: Global public policy networks, international politics and society.
- 10-Boulianne S. (2015). Social media use and participation: A meta-analysis of current research. Information Communication & Society. 18(5): pp.524–538.
- 11-Cummings, S., Norgard, O. (2004), Conceptualizing state capacity: comparing Kazakhstan Kyrgyzstan in political studies, 52(4), pp.685-708.
- 12-Danaei Fard, H; Hoseini, S.Y; Fani, A (2013). Public policy making capacity : a clue to development; 1st edition; SAFAR publishing co. (In Persian)
- 13-Danaei Fard, H; Saghafi, E.; Moshabaki Esfahani,A.(2009); Public policy making administration: investigating the role of rationality in editing policy making stage; a quarterly journal of Humanities Teacher; Management researches in Iran, 14th edition, 4th issue. (In Persian)
- 14-Daneshfard, K.(2010). The Process of public policy making, 1st edition, Islamic Azad University publishing co., Science & Research Branch.
- 15-Davis, GC. (2000), Conclusion: policy capacity and the future government, Sydney: Allen & Unwin.
- 16-Denhart,R.B.(2002). State Organization Theories; translated by: Alvani, S.M& Danaei Fard, H.; Safar Publishing co. (In Persian)
- 17-Dimitrova D.V., Shehata A., Stromback J., et al. (2014) The effects of digital media on political knowledge and participation in election campaigns: Evidence from panel data. Communication Research 41(1): pp.95–118.
- 18-Doostar, M., Foroughi, N., Noroozi, Kh., Javadi, M. (2013). Strategies to employ elites in higher education system in Islamic Republic of Iran, exploiting

- quality function expansion model, a quarterly journal of Macro-strategy policies, 1st Y, 4th issue, Pp.1-20. (In Persian)
- 19-Evans, K., Flores, S., Larson, A. (2019). Participatory monitoring in forest communities to improve grievance, accountability and women's participation, original research, pp.1-20.
- 20-Firoozabadi, M., Poorezzat, A.A., Akbarpoor-E-Shirazi, M. (2013). Role of Thinking centers to support social capitals, preparing vast participation of different social levels during decision-making process. Notes on Science & Technology policy; 2nd issue, Pp.55-62. (In Persian)
- 21-Gaynor, T. (2011). Stakeholder perception on the role of community development corporation and resident participation, A dissertation presented in partial fulfillment of the requirements for the degree of doctor philosophy graduate program in public administration, the state university of New Jersey.
- 22-Gerasimova, V. & Mokichev. (2015). The university as a center of concentration of knowledge and reproduction of the intellectual elite, procedia-social and behavioral sciences 191, pp. 2618-2621.
- 23-Ghanei-E-Rad, M.A. (2017). Science Elites; participation or emigration; 1st edition; Cultural & Social Research publishing, Ministry of Science, Research & Technology.(In Persian)
- 24-Ghertner, D. A. (2011). "Gentrifying the state, gentrifying participation: Elite governance programs in Delhi", International Journal of Urban Regional Research, PP. 505-527.
- 25-Hassan, L., Hamari, J. (2019). Gamification of E-participation: A literature review, proceeding of the 52nd Hawaii international conference on system sciences. Pp.3077-3092.
- 26-Heshmatzadeh, M.B., Haji Yousefi, A.M., Talebi, M.A. (2019). Considering the obstacles on fulfilling a fair Govern in Iran Political culture, Contemporary Political Themes; Research Center of Humanities & culture studies. 8th Y, 1st issue, Pp.1-24. (In Persian)
- 27-Hird, j.A. (2005). Policy analysis for what? The effectiveness of nonpartisan policy research organizations, policy studies journal vol.33. pp.1-100.
- 28-Hosseini, S.A., Abbasi, R., Rezaei, R. (2015). Recognizing effective factors on elites participation to codify Iranian-Islamic model of improvement; a quarterly journal of Basij strategy studies; 18th Y, 67th issue, Pp.25-45. (In Persian)
- 29-Hughes, O. (2003), Public management & administration: An introduction, third edition, Palgrave.
- 30-Khanmohammadi, H., Vaezi, R., Delshad-E-Tehrani, M. (2014). Model of citizenship participation on State management based on Nahjolbalaghe Doctrines. a quarterly journal of State organization management; 2nd Y, 7th issue, Pp.25-48. (In Persian)
- 31-Khosravi, M.A., Shahsavari-E-Fard, Sh. (2016). Political culture of Elites Rulers & efficiency of private organization in Islamic Republic of Iran. A

- quarterly journal of State research, Journal of political science & Law college. 2nd Y, 8th Issue, Pp.189-229. (In Persian)
- 33-Lee, Hsuan-Shih, Gwo-Hshiong Tzeng, Weichung Yeih, Yu-Jie Wang, Shing-Chih Yang (2013), "Revised DEMATEL: Resolving the Infeasibility of DEMATEL", Applied Mathematical Modelling, 37 (2013) 6746–6757.
- 34-Malaki, Y. (2017). Status of People social-political participation on religious point based on Quran Verses & Nahjolbalaghe; A quarterly journal of science-research & verbal- ideology; 7th Y, 26th Issue, Pp.97-118. (In Persian)
- 35-Mc Gann, J.G. (2010). The global "80 to think tanks", Philadelphia: university of Pennsylvania.
- 36-Mirzaei Ahranjani, H. & Amiri, M. (2002). Presenting three dimensions' analysis of philosophical principles of management theories. Management Knowledge. 15, 56.
- 37-Mosleh, P. (2006). Elite Involvement based on a review on elite concept on democratic discourse; 1st edition, Tehran, Ghaside sara publishing co. (In Persian)
- 38-Noorian, A. (2014). Role of political elites on Asian contemporary balanced communities growth & development; Humanities research center & cultural studies; 5th Y, 2nd Issue, Pp.133-158. (In Persian)
- 39-Oreszczyn, S., Carr, S. (2008). Improving the link between policy research and practice using a scenario work shop as a qualitative research tool in the case of genetically modified crops, qualitative research 8, 473-497.
- 40-P. Sebola, M. (2016). "Public participation in South Africa's policy decision-making process: The mass and the elite choices", International Public Administration Review, 14(1), PP. 55-73.
- 41-Painter, M., Pierre, J. (Eds). (2005), Challenges to state policy capacity: global trends and comparative perspectives. Houndmills Basingstoke Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- 42-Salehi-E-Amiri, S.R. (2009). Elites Emigration; 1st edition; Tehran, Expediency Discernment Council publishing co. Strategic research center. (In Persian)
- 43-Sariolghalam, M. (2011). Iran Development & Wisdom; 1st edition; Forouzanfar publishing co. (In Persian)
- 44-Shafritz, J.M., Borick, Ch.P. (2008). Introducing public policy. New York: Pearson.
- 45-Sharifzadeh, F., Madani, J. (2015). Basic & Advanced concepts on public policy making; 1st edition, Vazegan publishing co. (In Persian)
- 46-Smith, K.B. & Larimer, C.W. (2009). The public policy theory primer, 2nd ed, boulder, co: Westview press.
- 47-Tiamsoon S. (2009). Conservation of Bangkok old town, the university of Tokyo, 7-3-1, Hongo, Bunkyo-Ku, Tokyo, 113-8656, Japan.
- 48-Toosi, H.A., Mehri, A. (2012). Effective factors to employ State elites to accept Basij membership; a science-research quarterly of Islamic Management; 19th Y, 2nd Issue, Pp.105-130. (In Persian)

- 49-Torabi, Y. (2010). Political elite consensus & Development in Islamic Republic of Iran, 1st edition, Tehran, Imam Sadegh (P.B.U.H) Publishing co. (In Persian)
- 50-UNDP, (2003), Thinking the unthinkable: form thought to policy united nations development programmer (UNDP)
- 51-Zare, B., Rohand, M. (2015). Investigating the effective social factors on social-political participation, a case study on Karaj citizens over 18; Iran social studies magazine, 9th edition, 2nd issue, Pp.64-87. (In Persian)
- 52-Zarei, B., Saghafi, F., Imami, A. (2010). Framing function on elite participation on e-idea bank; a professional quarterly of Parks & centers of Technology development. 23rd issue, Pp.2-8. (In Persian)
- 53-Zhang, Sh. (2019). Public participation the Geoweb era: Defining a typology for geoparticipation in local governments. Journal home page: www.elsevier.com/locate/cities. pp.33-50.
- 54-Zuiderwijk, A., Janssen, M., Choenni, S., & Meijer, R. (2014), Design principles for improving the process of publishing open data. Transforming government: people, process and policy, 8(2), 185-204.

